

СТАН КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СОЦІОЛОГІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗМІСТОВОГО РОЗВИТКУ ДИСЦИПЛІНИ

THE STATE OF CORPORATE CULTURE OF SOCIOLOGISTS AS A PREREQUISITE FOR THE SUBSTANTIVE DEVELOPMENT OF THE DISCIPLINE

У статті зазначено, що за умов постмодернізації українського суспільства важливими факторами, що забезпечують внутрішню стійкість суспільства, є почуття індивідуальної відповідальності всіх громадян та колективної соціальної відповідальності не тільки за власні справи, а й за долю країни. Для соціологів це означає загострення потреби проведення досліджень відповідальності соціологів за свою різноманітну діяльність. правління Соціологічної асоціації України (САУ) ухвалило почати у 2022 р. розробку стратегії розвитку соціології в Україні як дисципліни наукової та освітньої. Пропонуємо першочерговим завданням вважати обговорення подальшої розбудови методологічної складової частини корпоративної культури соціологів України. Пропозиція є наслідком суперечливої практики, яку ми спостерігаємо ще з радянської доби в перебігу підготовки та захисту дисертацій низкою соціологів – «видавати бажане за дійсне». Тобто вчені прагнуть уникати обґрунтування на канонічних засадах логіки наукового пізнання: а) актуальності теми дисертації (замість цього надають її декларацію); б) сутності наукової проблеми (замість сутності протиріччя вчені викладають назви протиставлених позицій); в) використання методологічних принципів (наприклад, принципу об'єктивності задля переконання читачів тексту про дійсне існування об'єкта дослідження); г) сутності теоретико-методологічних засад дослідження об'єкту (замість цього надають історію їх розбудови); ґ) у висновках дисертації сутності фактів про аргументоване зняття наукової проблеми, поставленої у вступі (замість цього пропонують коротке повідомлення «проблема знята»). З організаційною складовою частиною все складніше, бо навколо її змісту в засобах масової інформації продукуються натяки про те, що своїм ядром вона має корупційні схеми.

Ключові слова: корпоративна культура, методологічна та організаційна складові, стратегія розвитку соціології, конкуренція, капітали різного роду.

The article states that in the context of post-modernization of Ukrainian society, important factors ensuring the internal stability of society are a sense of individual responsibility of all citizens and collective social responsibility not only for their own affairs, but also for the fate of the country. For sociologists, this means an increased need to conduct research on the responsibility of sociologists for their diverse activities. The board of the Sociological Association of Ukraine (SAU) has decided to start developing a strategy for the development of Sociology in Ukraine as a scientific and educational discipline in 2022. We suggest that the discussion of further development of the methodological component of the corporate culture of sociologists in Ukraine should be considered as a priority task. The proposal is a consequence of the contradictory practice that has been observed since the Soviet era in the course of preparing and defending dissertations by a number of sociologists, so called "wishful thinking". That is, they try to avoid justifying the logic of scientific knowledge on canonical grounds: a) the relevance of the dissertation topic (instead they provide its declaration); b) the essence of the scientific problem (instead of the essence of the contradiction, they state the names of the contrasted positions); c) the use of methodological principles (for example, the principle of objectivity to convince readers of the text about the actual existence of the object of research); d) the essence of the theoretical and methodological foundations of the study of the object (instead they provide the history of their development); e) in the conclusions of the dissertation, the essence of the facts about the reasoned removal of the scientific problem posed in the introduction (instead they offer a short message, such as "the problem is removed"). With the organizational component, everything is more complicated, because around its content, mass disinformation media produce hints that it has corruption schemes at its core.

Key words: corporate culture, methodological and organizational components, strategy for the development of sociology, competition, capital of various kinds.

УДК 316.7

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2022.33.5>

Яковенко Ю.І.

д.соціол. н., професор,
заслужений працівник освіти України,
професор кафедри соціології
та політології
Національний авіаційний університет

Хомерікі М.М.

магістр соціології, аспірантка кафедри
соціології та політології
Національний авіаційний університет

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Упродовж 2021 року в життєдіяльності Соціологічної асоціації України (САУ) сталася низка науково-організаційних подій з ініціативи членів соціологічної спільноти України, що за своїми наслідками можуть послугувати чинниками розвитку, по-перше, соціології як дисципліни наукової і освітньої, по-друге, позитивного впливу на подальший розвиток в Україні громадянського суспільства, державотворення, наукознавства тощо.

Так, 14 травня був проведений круглий стіл (НАУ, Київ) за участю президента САУ В.С. Бакірова, присвячений 20-й річниці оприлюднення Указу Президента України «Про розвиток соціологічної науки» (далі – Указ), де вчені обговорили умови створення в структурі САУ науково-дослідного комітету з питань соціології соціології в Україні (далі – НДК ССУ). Думки з цього приводу своєчасно були запропоновані спільноті соціологів у провідному соціологічному виданні України «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» [1].

30 червня правління САУ (ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків) ухвалило ініціативу Ю.І. Яковенка про створення в структурі САУ НДК з питань соціології соціології в Україні, а також Положення про НДК ССУ та склад бюро НДК ССУ на чолі із Ю.І. Яковенком.

28–29 жовтня відбувся IV конгрес САУ «Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві» (ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків), де були окреслені чергові важливі наукові і практичні завдання соціологів України (див. [2]). Прийнято Резолюцію конгресу з опорою на статутну мету САУ: «Метою Асоціації є сприяння розвитку соціології в Україні, методологічному та методичному забезпеченню соціологічних розробок, захисту законних інтересів соціологів України – членів Асоціації, підвищенню ними професійного рівня та кваліфікації».

20 листопада відбувся позачерговий з'їзд САУ (ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків) рішенням якого ухвалено зміни до Статуту САУ та доручення правлінню САУ у термін до 10 грудня 2021 р. підготувати пропозиції щодо складу робочої групи (далі – РГРСРСУ) стосовно розробки стратегії розвитку соціології в Україні як дисципліни наукової та освітньої.

10 грудня проведено засідання Правління САУ (Інститут соціології НАНУ, Київ), де було ухвалено склад робочої групи стосовно розробки стратегії розвитку соціології в Україні як дисципліни наукової та освітньої. Членам цієї групи запропоновано підготувати пропозиції щодо першочергових завдань у справі розробки згаданої стратегії.

Наразі, не деталізуючи загальновідомий хоч би з матеріалів опитування населення та провідних експертів (див. [3]) зміст актуальних проблем сучасного українського суспільства та їх зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями САУ, окреслимо наукову проблему даної статті у формі питання (докладніше про цю форму див. [4]) про те, який напрям діяльності РГРСРСУ має бути обґрунтований як першочерговий за умови перманентного протиставлення інтересів як теоретиків і практиків, так і науковців і політиків або інших споживачів їх продукту. У першій ситуації теоретики прагнуть до створення узагальнюючих моделей об'єкта, а практики чекають на технології і методику емпіричної роботи з об'єктом. В другій ситуації науковці прагнуть отримати нове достовірне знання про об'єкт, а споживачі їх продукту очікують на конкретні комунікативні технології впливу на експертів, які оцінюють їх діяльність, завдяки ефектній роботі з об'єктом на підставі зрозумілих для споживачів теоретичних моделей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на які спирається автор.

Фронт наукових досліджень соціологів радянської України почав офіційно складатися в 1968 р., бо в Києві за згодою КПУ та уряду України були проведені установчі збори Українського відділення Радянської соціологічної асоціації (РСА). Зважаючи на те, що висвітлення подій за півстоліття на цьому фронті доцільне у навчальному посібнику, ми у статті лише нагадаємо, що за лінією фронту завжди відбувається відповідальна та ризикована наукова розвідка, зокрема, зусиллями аспірантів та докторантів України. Левова частина дисертацій соціологами України після оприлюднення згаданого вище Указу, що набув легітимності згідно з ухвалою Президії ВАК України в липні 2001 р., була захищена за спеціальністю 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Ця ухвала виправдала сподівання САУ на широке розгортання соціологічної тематики дисертаційних досліджень в Україні (див. [5]). Не залучаючи статистичні дані щодо розмаїття цієї теми, викажемо таку суб'єктивну думку: з оновленням в 2019 р. складу влади в усіх її гілках різноформатне обговорення теми відповідальності керманців всіх типів людської діяльності суттєво загострилося та кількісно зросло. Зазвичай таку тезу обґрунтовують згадкою легіону прізвищ науковців, проте, уникаючи того, щоб не згадати праці певного науковця і тим образити когось, лише вкажемо на докторську дисертацію О.А. Безрукової «Соціальна відповідальність в сучасному українському суспільстві: соціологічна концептуалізація та досвід емпіричного дослідження». Цей текст (див. [6]) в роки останнього десятиліття ХХІ ст. вважаємо засадничим з теми відповідальності керманців за свою діяльність. Він містить список належних прізвищ авторів-попередників, наприклад [7; 8], та авторів-послідовників авторки [9–12].

Оскільки тема відповідальності знайшла подальше розгортання в дисертаціях послідовників авторки, то їх тексти містять оновлені списки відповідної автури та зміст їх досягнень. Низка наведених далі цитат є для нашої статті вельми доречною у справі аналізу останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання сформульованої нами вище проблеми. «Особливо зростає значущість відповідального ставлення до своєї справи в період кризи. Саме воно стає важливою суб'єктивною умовою виходу з неї. Багато суспільствознавців відзначає такі негативні якості українського соціуму: песимізм і взаємну недовіру громадян, низький рівень правосвідомості, дефіцит патріотизму в частини бізнесменів, які вивозять свої капітали за межі держави, нечесну, позаринкову конкуренцію, бідність більшості населення тощо. Важливими факторами, що забезпечують внутрішню стійкість суспільства, є почуття відповідальності політи-

ків, бізнесменів, промисловців, простих громадян і колективна соціальна відповідальність за долю країни. Розкриття соціальної природи, закономірностей, властивостей такого важливого ресурсу моральної свідомості суспільства, як відповідальність, є нагальним завданням сучасної науки» [6, с. 4].

Переходячи від загальних міркувань О.А. Безрукової до наших спеціальних, стверджуємо, що дослідження відповідальності соціологів за свою різноманітну діяльність (перелік можна побачити в тексті «Професійного кодексу соціолога» (див.: [ПКС])) є нагальним завданням НДК ССУ та РГРССУ. На завершення рубрики щодо аналізу останніх публікацій стверджуємо, що результати такого вивчення допоможуть реально оцінити якість морального потенціалу соціологічної спільноти. У соціології соціології проблему відповідальності соціологів розглядають украй рідко, проте, на нашу думку, саме вона є найактуальнішою з огляду на суспільну необхідність підвищувати якість соціологічної діяльності на ниві освіти завдяки неперервному підвищенню професійного рівня та кваліфікації соціологів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Звісно, неперервне підвищення професійного рівня та кваліфікації соціологів є справою перманентною, але часом у будь-якій справі виникає певна акцентуація. Ми її артикулюємо саме на підставі публікацій О.А. Безрукової та її послідовників, які в останні роки зосередили фокус своєї уваги на такому суспільному явищі, як корпоративна культура: «... процеси трансформації корпоративної культури в соціально-економічних утвореннях транзитивних суспільств не набули необхідної динаміки та залишаються невизначеними з боку соціологічної науки, хоча значущість соціальних умов, принципів і механізмів формування, відтворення та перетворення корпоративної культури, а також трансформації корпоративної взаємодії суб'єктів соціально-економічного життя українського соціуму не викликають жодних сумнівів. Потребують наукового осмислення відповіді на питання використання корпоративної культури як засобу продуктивності управлінської та підприємницької діяльності, а також у перебігу вироблення й реалізації культурних стратегій господарських організацій, функціонуючих в умовах трансформаційного суспільства» [12, с. 14].

Якщо не все гаразд в справі використання корпоративної культури як засобу підвищення рівня продуктивності управлінської та підприємницької діяльності, що вчені обговорюють останні десятиліття, то ще гірша ситуація щодо справи осмислення і використання корпоративної культури соціологів як засобу підви-

щення рівня продуктивності їх наукової та освітнянської діяльності. Про відповідні наслідки говорив Президент САУ В.С. Бакіров 29 жовтня 2021 р. на панельній дискусії на тему «Чи є майбутнє в соціології?» в перебігу IV конгресу САУ та на день раніше в перебігу дискусії під час роботи секції № 5 «Уроки Г.С. Батигіна щодо обґрунтування наукового висновку в соціології (до 70-річчя автора і 35-річчя виходу його однойменної книги)» (див. [14, с. 53–54]).

Соціологам в СРСР дозволили прийти на поле поведінкових наук ті часи (маркер – створення РСА в 1958 р., а української філії – в 1968 р.), «коли на ньому ще століттям раніше за прибульців (соціологів) аборигени жили-поживали та капітали набирали». Звісно, через своєрідну і не завжди збройну, але конфліктну анексію частини поля поведінкових наук відбулася окупація соціологами певної ресурсної локації поля наукового пошуку поведінкознавців. Відомо, що поміж поколіннями мешканців цього поля конфлікти є невідворотними, але не обов'язково такими, що завершаються неодмінною перемогою прибульців та їх молодих команд на нібито цілині. Її насправді і не було, а сконструйована була ця уява заради нарощення мотивації діяти прибульцям інноваційно та ризиковано через паркани ділянок, порушуючи інтереси «тубільців». Згадка про псевдосинів лейтенанта Шмідта є доречною.

Якщо соціологія є наукою про закономірності поведінки людей, то самі соціологи як індивідуально, так і колективно, будучи політичними істотами, є ще й живими системами, які застосовують соціальну дію. З огляду на це наша фахова спільнота, як і всі інші, має визнати, що кожна з них як цілісність повинна дбати про «мембрану» самоізоляції і про «дифузю» задля виживання в токсичному середовищі, тобто задля успішної еволюції в ньому. Термін «дифузія» є назвою процесу взаємного проникнення елементів однієї самоорганізованої системи до складу іншої, що, можливо, призведе колись до вирівнювання концентрацій цих елементів у всьому науковому полі самоорганізованих живих систем (наприклад, таких спільнот, як економісти, політологи, психологи тощо). Кому потрібне це вирівнювання, якщо нерівність з позиції діалектики є джерелом для розвитку живих систем і стимулом до міжгрупової боротьби? Відомо, що пані Вдача до одних є доброю, а до когось інакшою. Через це на шляху до світлого майбутнього і регрес стається, і певні ресурси раптом стають дефіцитними, особливо коли державні структури волають про форс-мажорні обставини буття.

Питання вище відображає суперечність думок у контексті вищезгаданих фахових спільнот та виражає сутність тієї версії еволюційної епістемології, що походить з ідей У. Матурани та Ф. Варели, що викладені в їх книзі «Древо

пізнання: біологічне коріння людського розуміння» [15]. Прибічникам їх ідей очевидно, по-перше, що теорію пізнання неможливо відокремити від теорії розвитку життя як процесу обміну ресурсами виживання. Не визначивши місце й роль знань у загальному розвитку людства, неможливо переконливо пояснити виникнення мислення і те, як воно полегшує чи, навпаки, ускладнює людське життя. По-друге, здобутком пізнання є не інформація [16], а емпіричні дані про феномени чи про ноумени (згідно з положеннями сенсуалізму та інструменталізму тощо), що розпочали розрізняти ще в античну добу. Тобто люди є володарями певної повноти картини світу про різне, отримуючи дані про внутрішній та зовнішній світ буття людини як сигнали, що спрямовані через нервову систему до нейронних мереж мозку, де вони перетворюються на знання, що стають змістом нашої свідомості і частиною нас самих. Наразі це вже стає очевидним для науковців через наявність сучасних концепцій штучного інтелекту, процес цифровізації та розбудову так званих великих даних.

Отже, не лише знання органічно живе в нас, а й ми аналогічно живемо в світі, створеному нашими знаннями, породженому нашим мисленням. Рівень розвитку наукового мислення залежить від рівня розвитку наукових знань, власного досвіду індивіда, а також від рівня розвитку суспільства, оскільки наукове пізнання є колективним процесом, на який впливає низка факторів, що змінюють системним чином один одного. Індивідуальні та колективні галуцинації, марення, фейки, ілюзії, алюзії тощо не полишають людську свідомість та підсвідомість через безсвідоме.

Еволюційна епістемологія була започаткована в середині ХХ ст. Біля її витоків було кілька авторів, що йшли до її ідей різними шляхами. Ж. Піаже, досліджуючи психологію мислення, зокрема, виказав думку про сутність науки як складної системи, яка перманентно саморозвивається. К. Поппер розглядав процес приросту знань. М. Полань вивчав зміни наукових ідей, зокрема і творчість наукових спільнот. К. Лоренц як етолог запропонував ідею еволюційної когнітології, виходячи з теорії еволюції живих організмів, започаткованої Ч. Дарвіном, що не оминає й еволюції людини, зокрема її когнітивних здібностей. Але для розвитку останніх недостатньо однієї соціально-культурної еволюції, бо має відбуватися і природна еволюція, зокрема еволюція людського мозку. Саме це міркування і лежить в основі створення еволюційної епістемології, відмінної від попередньої соціально-культурної теорії пізнання (вона відома ще як теорія відображення). Про ідеї Матурані та Варели не забуваємо, але нас цікавлять акцентуації не стільки біологічні, як соціологічні, що були зроблені

Н. Луманом. Наукове поняття «система» стало особливо доречним у кібернетиці Н. Вінера і в загальній теорії систем В. Берталанфі. Для Н. Лумана [17] теорія систем – це теоретичний підхід, який дозволяє осмислити сучасне суспільство як систему не закриту, а відкриту, здатну до обміну з навколишнім світом енергією, матерією, знаннями, а також винайти аутопоетичну парадигму. В основі соціології Н. Лумана лежить проста операція: світ поділяється на систему і навколишній світ. Світ – це єдність відмінностей між системою і навколишнім світом, їх безмежний обрій. Система самодиференціюється від навколишнього світу і без нього не існує. Система не спостерігає навколишній світ цілком, а вибірково задіює каузальні відносини. За межами системи елементи не залежать від неї і можуть бути відібрані іншою системою. Навколишній світ включає елементи, які не належать до системи, тому Н. Луман розрізняв навколишній світ системи і низку систем у навколишньому світі. Оскільки соціальний світ складається з безлічі систем, по-різному пов'язаних одна з одною, то кожна соціальна система диференціюється тільки від власного навколишнього світу, який може включати інші системи, але кордони системи не дозволяють їх побачити. З огляду на це соціологічна спільнота не уникне загальної долі – дбати про власне виживання в токсичному середовищі. Наше спасіння знаходиться в наших головах та руках.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – обґрунтувати розроблення соціологічної концепції створення та функціонування корпоративної культури соціологів у контексті євроінтеграційних прагнень України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ми відштовхуємося, по-перше, від актуальних висновків М. Рай, викладених у її книзі «Компас цінностей» [18], де авторка визначає засадничі цінності 101 країни. Підрозділ про Україну завершується так: «Через відсутність істинної волі свобода займає центральне місце в ідентичності України; це пошук того, чого цю націю так часто позбавляли впродовж історії. Свобода – настільки фундаментальна річ нашого життя, що ми цінуємо її лише тоді, коли її нас позбавляють. А пошук свободи і боротьба за неї і проти різноманітних утисків – це чи не найподрозливіша сила на землі. Саме вона перетворила свободу з цінності українського народу на його національну місію» [18, с. 94–95]. По-друге, ми відштовхуємося від актуальних власних висновків на основі: 1) даних щодо характеру громадської думки українців про соціальну корисність дій, керованих певними цінностями людей, виміряної на основі авторської інтерпретації

та адаптації положень теорії моральних засад (див. [19]); 2) результатів попереднього дослідження зв'язку статусно (не)консистентних позицій у соціальній структурі з тяжінням до певних цінностей. Проаналізувавши зазначені дані, ми встановили, що чим вищою була статусно консистентна позиція, тим більшим було тяжіння до свободи дій, саморозвитку і самореалізації в усіх сферах [20] життєдіяльності, а статусно неконсистентні позиції відрізнялися ситуативним більшим тяжінням до альтернативних цінностей: а) перевірених часом зв'язків, довіри і традицій; б) компромісу інтересів / кооперації; в) збереження мінімальних умов для безконфліктного співіснування з іншими (див. [21]).

Висновки з проведеного дослідження.

Розбудова корпоративної культури соціологів згідно з висновками Б.З. Докторово у його докторській дисертації (див. [22]) має такі складові частини: методологічну, теоретичну, методичну та організаційну. На шляху до їх розвитку регулярно постає прагнення доволі чисельної (за нашими спостереженнями) групи соціологів України до статусно неконсистентної позиції. Ці обставини згадані в статті з промовистою назвою «Соціальні відносини як вирішальний чинник життєдіяльності та відтворення сучасного соціуму». Зокрема, в анотації до статті написано: «З'ясовано, що основою відмінностей між соціальними стосунками, як показав аналіз, є насамперед інтереси, мотиви та потреби індивідів і соціальних груп, головними з яких є первинні та вторинні потреби, зокрема влада й повага, кожної людини. Особлива увага дослідників надається міжособистісним відносинам, які характеризуються безпосередніми прямими контактами соціальних суб'єктів. До соціально значимого продукту таких відносин можна віднести здоровий соціально-психологічний клімат, суспільне визнання, ствердження соціального статусу» (див. [23, с. 58]).

Проте очевидно, що завжди в науці, спорті, мистецтві, бізнесі має місце конкуренція. Триває доволі жорстка боротьба за різноманітний капітал, про що писав П. Бурдьє, який показав, що простір як метафора в соціологічному дискурсі може призвести до такого застосування соціологічної уяви, що соціальний простір буде інтерпретований як багатовимірний, тому актори його в своїй уяві структурують на основі розподілу різних видів капіталів (економічного, культурного, символічного), що виступають як інструменти та мішені боротьби всередині такого «простору». Поняття «соціальний капітал» було введено П. Бурдьє у відомій статті «Форми капіталу» ще в 1983 р. для позначення соціальних зв'язків, які можуть виступати ресурсом отримання зиску капіталізованого суб'єкта. Тому антисоціальним

проявом корпоративної культури (соціологи не є виключенням) є твердження власників вже здобутого у боротьбі соціального статусу негативних суджень про нових учасників боротьби за будь-який капітал, зокрема, в науковому товаристві про нібито порушення здорового соціально-психологічного клімату через спроби встановити істину. Проте завдяки нормативному етосу науки було визнано, що здоровим для соціологічної спільноти його можна вважати лише за умови, якщо відбувається прилюдне обговорення дисертації, у якому мають право взяти участь усі присутні на засіданні. Зокрема, члени ради повинні під час засідання обов'язково встановити рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання наукової проблеми чи у вирішення конкретного наукового завдання, обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших учених із зазначених у дисертації наукових завдань та їх порівняність з результатами наукових досліджень здобувача. Проте часом трапляється протилежне: головуючий згадує раптово якісь виробничі обставини та вигадає ліміт на кількість запитань від одного присутнього, прагнучи припинити постановку запитань дисертанту, якщо їх зміст має принциповий характер та згодом цілком очікувано для присутніх призведе до гострої дискусії.

На згаданій вище секції № 5 IV конгресу САУ було зазначено назву хворобливої тенденції, що спостерігаємо ще з радянської доби в перебігу підготовки та захисту дисертацій низкою соціологів України – «видавати бажане за дійсне». Ідеться про прагнення уникати обґрунтування: а) актуальності теми дисертації (замість цього надають її декларацію); б) сутності наукової проблеми (замість сутності протиріччя викладають назви протиставлених позицій); в) використання методологічних принципів дослідження (наприклад, принципу об'єктивності задля переконання читачів тексту про дійсне існування об'єкта дослідження замість системного підходу, бо стало модно формально писати про просторовий підхід, що є кроком назад в процедурах пізнання, адже слово «простір» як синонім слова «хаос» позначає щось напередодні його наступної структуризації); г) сутності теоретико-методологічних засад дослідження об'єкту (замість цього надають історію їх розбудови); ґ) у висновках дисертації – сутності фактів задля аргументованого зняття наукової проблеми, поставленої у вступі (замість цього пропонують таке коротке повідомлення: «Отже, проблема знята»).

На основі викладеного вище зазначимо, що першочерговим завданням згаданої вище робочої групи має постати обговорення подальшої розбудови методологічної складо-

вої частини корпоративної культури соціологів України. Проте вказана першочерговість не означає другорядності інших складових частин корпоративної культури, що притаманна спільнотам як всіх напрямків людської діяльності, так і на кожному рівні відповідних соціальних ієрархій. Навіть навколо Мауглі в джунглях було коло друзів та ворогів. Метафора «джунглі» є популярною для окреслення характеру образу чи стилю життя людей у містах та селах. Зміна соціального кола на соціальну мережу не має принципових рис суттєвості такої модернізації. Кожний платоспроможний громадянин прагне оптимізувати соціальне коло/мережу не стільки мірою кількості членів, як якістю їх чеснот чи мірою агресивності. Скрізь працюють служби безпеки як маркер потужності соціальної організації в широкому сенсі цього словосполучення. У спортивній галузі працюють фахово підготовлені коментатори, ще є мистецтвознавці, літературознавці та інші фахівці експертної діяльності. Архаїчне, але зручне життя бережуть як святиню соціологи, про інші спеціальності казати не беремось.

Так, нещодавно на весь світ Президент України прославив себе в розмові з колегою із США фразою про свого власного генерального прокурора. Громадяни іншого, простішого ґатунку вихваляються власними адвокатами, нотаріусами, стоматологами та іншими медиками, так би мовити, вузького профілю. Звісно, наукові консультанти чи керівники здобувачів наукових ступенів давно мають власних опонентів та рецензентів. З огляду на це ми висуваємо революційну думку стосовно вдосконалення організаційної складової частини корпоративної культури науковців взагалі та соціологів зокрема. Тобто діяти нам слід аналогічно тому (див. п. 3.1.1. «Положення про автоматизовану систему документообігу суду» [24]), як об'єктивно та неупереджено здійснюють розподіл судових справ між суддями з додержанням принципів випадковості та в хронологічному порядку надходження судових справ з урахуванням завантаженості кожного судді (збалансованого навантаження).

Соціологи всієї України, гуртуймося в спеціальних НДК САУ задля повернення до нашої фахової спільноти довіри та поваги з боку державних структур та громадянського суспільства завдяки вдосконаленню змісту та форм всіх складників корпоративної культури соціологів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Яковенко Ю.І. Своєчасні думки з приводу 20-річчя Указу Президента України «Про розвиток соціологічної науки в Україні». *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2021. № 1. С. 155–172.
2. Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві : програма IV Конгресу Соці-

ологічної асоціації України, 28–29 жовтня 2021 року. URL: <https://sau.in.ua/app/uploads/2021/12/programa-iv-kongresu-sau.pdf>.

3. Інтерв'ю Є.І. Головахи про українське суспільство років незалежності. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=8407>).
4. Яковенко Ю.І. Методологічна травма в соціологічних полях України. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2017. № 39. С. 9–27.
5. Резнік В. Соціологічна наукова спільнота в Україні після 1990 року: фахова структура, соціальна інфраструктура та тенденції відтворення. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. № 2. С. 157–179.
6. Безрукова О.А. Соціальна відповідальність в сучасному українському суспільстві: соціологічна концептуалізація та досвід емпіричного дослідження : дис. ... доктора соціол. наук : 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Київ, 2015. 427 с.
7. Хижняк Л.М. Втрата керованості та імітаційні практики в технологізації управлінської діяльності. *Соціальні технології: заради чого? яким чином? з яким результатом?* : монографія / наук. ред. В.І. Подшивалкіна. Одеса : Одеський нац. ун-т імені І.І. Мечникова, 2014. С. 124–134.
8. Туленков М.В. Теоретико-методологічні основи організаційної взаємодії в соціальному управлінні : монографія. Київ : Каравела, 2009. 512 с.
9. Ковтун О.С. Корпоративна культура як чинник управління господарською організацією : дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Київ, 2016. 175 с.
10. Курінько Р.М. Особливості становлення соціально відповідального бізнесу в Україні : дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04. «Спеціальні та галузеві соціології». Київ, 2021. 203 с.
11. Соколовський І.В. Соціологічний вимір корпоративної репутації : дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Київ : 2021. 233 с.
12. Бондаренко О.В. Трансформація корпоративної культури в соціально-економічному просторі України : дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». Київ, 2021. 295 с.
13. Професійний кодекс соціолога. URL: <http://sau.in.ua/app/uploads/2019/07/Kodeks-socziologa.docx>.
14. Яковенко Ю.І. Соціологія на полі поведінкових наук. *Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві* : тези доповідей IV Конгресу Соціологічної асоціації України, м. Харків, 28–29 жовтня 2021 року. URL: <https://sau.in.ua/app/uploads/2021/12/tezy-iv-kongresu-sau.pdf>.
15. Матурана У. Древо познання: біологічские корни человеческого понимания / пер. с англ. Ю.А. Данилова. Москва : Прогресс-Традиция, 2001. 224 с.
16. Тавокин Е.П. Информация как научная категория. *СОЦИС*. 2006. № 11. С. 3–10.
17. Луман Н. Дифференциация / пер. с нем. Б. Скуратов. Москва : Издательство «Логос». 2006. 320 с.
18. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя / пер. з англ. Н. Валецької. Київ : Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.

19. Ташенко А.Ю. Культурный код морали «по-украински». Блог Research & Branding Group. 22.03.2019. URL: <http://rb.com.ua/blog/kulturnyj-kod-morali-po-ukrainski/>.

20. Яковенко Ю.І. Моральний компас України: статуси та ставлення. *International scientific conference "History, political science, philosophy and sociology: European development direction": conference proceedings*, July 16–17, 2021. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2021. P. 96–101.

21. Яковенко Ю.І. Тенденції зв'язку цінностей та статусної консистентності і неконсистентності в українському суспільстві. *Актуальні тенденції розвитку суспільних наук в Україні* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 8–9 листо-

пада 2019 р. Київ : ГО «Київська наукова суспільствознавча організація», 2019. С. 44–48.

22. Докторов Б.З. Методологические, методические и организационные проблемы обеспечения надёжности результатов исследования общественного мнения : дисс. ... д-ра филос. наук : 09.00.09. Ленинград, 1984. 426 с.

23. Соціальні відносини як вирішальний чинник життєдіяльності та відтворення сучасного соціуму / М.В. Туленков, Я.В. Зоська, О.О. Пустовий. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2021. Вип. 91. С. 58–72.

24. Положення про автоматизовану систему документообігу суду. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10#Text/>.